

Regeringskansliet
Finansdepartementet
Skatte- och tullavdelningen

Remissvar avseende Ändringar i smugglingslagen – Tullverket ges en utökad möjlighet att ingripa mot brott

Mot bakgrund av de intressen Åklagarmyndigheten har att beakta lämnas följande synpunkter på förslagen i promemorian.

Allmänt

Åklagarmyndigheten välkomnar att det införs bestämmelser som ger Tullverket möjlighet att ingripa vid misstanke om brott som inte omfattas av Tullverkets befogenhet att inleda förundersökning. Den reglering som valts i 38 § smugglingslagen angående rätt att gripa en misstänkt utanför en förundersökning kan dock av skäl som utvecklas nedan starkt ifrågasättas bl.a. på grund av rättssäkerhetsskäl. Även i vissa övriga frågor har Åklagarmyndigheten de synpunkter som framgår nedan.

En tulltjänsteman ges en utökad möjlighet att ingripa vid misstanke om brott, kapitel 4.1

Tullverket har i sitt remissvar uppmärksammat att uttrycket ”i samband med en kontroll” i 37 § smugglingslagen är mindre tydligt. Tullverket har vidare ställt frågan om en tjänstemans befogenheter är begränsade tidsmässigt eller platsmässigt till när kontrollen görs eller om uttrycket är så pass vidsträckt att det ger en tjänsteman befogenheter att ingripa mot brott även till och från en plats där en kontroll ska företas. Åklagarmyndigheten delar Tullverkets uppfattning att den fortsatta beredningen bör tydliggöra vad som menas med uttrycket ”i samband med”.

Ingripanden när Polismyndigheten har godkänt en förfrågan, kapitel 4.2.1

Bestämmelsen i 38 § smugglingslagen som reglerar vilka befogenheter en tulltjänsteman har efter att Polismyndigheten godkänt en förfrågan om

ingripande är i vissa delar oklar, kan komma att innebära tillämpningsproblem och torde strida mot gällande rättsprinciper i den del de rör rätten att gripa en misstänkt person utanför en förundersökning.

De åtgärder som Tullverket har befogenhet att utföra enligt 38 § smugglingslagen är framförallt sådana initiala åtgärder som regleras i 20 § smugglingslagen jämfört med 23 kap. 3 § 4 st rättegångsbalken, s.k. primärutredning. Enligt lagkommentaren Rättegångsbalken m.m. (JUNO) utgör primärutredningen ett helt kortvarigt skede under vilket polismannen (här tulltjänstemannen) arbetar utan behörig undersökningsledare. Fråga är hur detta uttalande och primärutredningens helt initiala karaktär går ihop med det faktum att frågan om ingripande inte helt sällan kommer att underställas en befattningshavare inom Polismyndigheten som har befogenhet att besluta om att inleda förundersökning.

När en primärutredning har påbörjats uppkommer också frågan när i processen Polismyndigheten ska ta beslut om förundersökning. I 38 § smugglingslagen regleras att åtgärder som vidtagits enligt första stycket genast ska rapporteras till Polismyndigheten. Åklagarmyndigheten tolkar det som att Tullverket har en skyldighet att fortlöpande rapportera sina åtgärder men ett förtydligande hade varit bra. Man bör även överväga en reglering som innebär att Polismyndigheten skyndsamt efter Tullverkets återrapportering ska ta ställning till om förundersökning ska inledas och om Polismyndigheten ska ta över arbetet.

Vidare föreslås att Tullverket ges en möjlighet att gripa en misstänkt och ta egendom i beslag innan förundersökning har inletts. I promemorian framförs dessutom, såsom Åklagarmyndigheten har förstått det, uppfattningen att ett gripande inte heller i sig innebär att en förundersökning inleds eftersom en tulltjänsteman inte har rätt att inleda förundersökning. Enligt Gunnel Lindberg är en förutsättning för att få använda tvångsmedel att förundersökning har inletts. Det finns enligt henne fyra undantag till denna regel varav möjligheten att besluta om beslag i en förenklad utredning enligt 23 kap. 22 § rättegångsbalken är det viktigaste undantaget (Gunnel Lindberg, Straffprocessuella tvångsmedel – när och hur får de användas?, fjärde upplagan, s. 6). Föreslagen reglering kring gripande torde således stå i strid med gällande rättsprinciper och skulle om det genomförs innebära att en

misstänkt person riskerar att fråntas flera av de rättigheter som föreligger vid en inledd förundersökning, t.ex. rätten till försvarare och rätten att underrättas om misstanke.

Ingripanden när Polismyndighetens godkännande inte kan avvaktas, kapitel 4.2.2

Utifrån den lagstiftningsteknik som valts anser Åklagarmyndigheten, liksom Tullverket föreslår i sitt remissvar, att de befogenheter som gäller enligt 38 § smugglingslagen bör gälla även vid ingripande enligt 39 § smugglingslagen.

Polismyndigheten ska kunna anlita biträde av Tullverket för att genomföra en förundersökning i vissa fall, 4.2.3

En förundersökningsledare hos Polismyndigheten får i ett inledande skede av förundersökningen anlita biträde av Tullverket. Möjligheten finns när förundersökning har inletts efter förfrågan enligt 37 § smugglingslagen och efter återrapportering enligt 39 § smugglingslagen. Däremot synes inte möjligheten finnas om förundersökning redan sedan tidigare är inledd. En sådan möjlighet bör övervägas.

Gripande anges i författningskommentaren som en åtgärd som en förundersökningsledare kan ge en tulltjänsteman uppdrag att utföra. Det kan ifrågasättas om en förundersökningsledare har sådan möjlighet att uppdra om ett gripande (jfr Lindberg, Rättegångsbalk 24 kap. 7 §, avsnitt 2.7, Lexino 2019-09-02).

Kroppsvsitation i skydds- och identifieringssyfte, kapitel 4.3.1

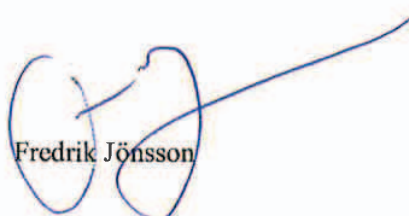
Tullverket ges i 27 § smugglingslagen en möjlighet att kroppsvisitera personer i samband med ett ingripande för att fastställa personens identitet. Enligt betänkandet bör bestämmelsen överensstämma med motsvarande bestämmelse i polislagen. Till skillnad från polislagen begränsas dock inte rätten till kroppsvsitation till gripande, omhändertagande eller avlägsnande. Denna åtskillnad motiveras inte i promemorian vilket hade varit önskvärt.

Förslaget i förhållande till lagen (2008:322) om Tullverkets och Kustbevakningens befogenheter att ingripa mot rattfylleribrott

Tullverket har i sitt remissvar uppmärksammat behov av att justeringar i 4, 4 a, 5, 6, 7, 8 §§ i ovan nämnd lag. Tullverket får enligt 3 a § inleda förundersökning avseende bl.a. innehav och bruk av narkotika om misstanken uppkommer i samband med åtgärder på grund av misstänkt rattfylleri och grovt rattfylleri. Emellertid har Tullverket inte vid förundersökning som inleds enligt 3 a § de befogenheter som framgår av 4-8 §§, d.v.s. att gripa en misstänkt och ta egendom i beslag m.m. Detta framstår som en brist och det är såsom Tullverket framhållit angeläget att rätten att vidta åtgärder enligt 4-8 §§ omfattar även sådana förundersökningar som inleds med stöd av 3 a §.

Detta beslut har fattats av vice riksåklagaren Katarina Johansson Welin efter föredragning av kammaråklagare Fredrik Jönsson. I den slutliga handläggningen av ärendet har också rättschefen Marie-Louise Ollén och vice överåklagaren Magnus Johansson deltagit.

Katarina Johansson Welin

Fredrik Jönsson

Kopia till
Kommunikationsavdelningen
Rättsavdelningen
Biblioteket
Paula Ljunggren, chefssekreterare